

LAUSUNTO

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Erilaisten oppijoiden liitto ry

9.12.2024

Lukuja 1–3 koskevat huomiot

Lukuihin 1–3 tehdyt muokkaukset ja lisäykset täsmentävät hyvin lukujen tarkoitusta sekä selkeyttävät ja konkretisoivat sisältöjä. Päivitetyt opetussuunnitelman perusteet ohjaavat lapsilähtöiseen ja lapsen edun mukaiseen toimintaan sekä huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön hyvin.

Luvussa 2 ja 3 on tärkeitä täsmennyksiä esiopetuksen kehittämistä ja järjestämisestä inklusion periaatteiden mukaisesti. On hyvä, että moninaisuuden arvostaminen on nostettu yhdeksi inklusion keskeiseksi periaatteeksi. Kiitosta ansaitsevat myös lukuun 3 tehdyt täsmennykset siitä, mistä toimintakulttuuri muodostuu, ja toimintakulttuurin merkityksestä.

Lukua 5 koskevat huomiot

Luku 5 on kokonaisuudessaan hyvin ja johdonmukaisesti kirjoitettu. Lain tarkoitus ja sisältö konkretisoituvat siinä selkeästi.

Luvussa 5.1, otsikon ”Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet” alla 2. kappaleeseen on kirjattu, että ”huomiota kiinnitetään erityisesti esteettömyyteen, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen”. Oppimisvaikeudet ovat kuitenkin määritelmällisesti pääsääntöisesti synnynnäisiä ja pysyviä neurobiologisia ominaisuuksia, joita seuraavassa kappaleessa luetellaankin. Niitä sinänsä ei voi ennaltaehkäistä, mutta toki niiden aiheuttamia haittoja oppimisessa voi ja tulee ennaltaehkäistä. Tässä yhteydessä voisi mainita myös neuropsykiatriset ominaisuudet (kuten ADHD, autismikirjo), jotka myös voivat aiheuttaa vaikeuksia oppimisessa. Lauseen voisi korjata esimerkiksi näin: ”Huomiota kiinnitetään erityisesti esteettömyyteen sekä oppimisen vaikeuksien (kirjoitettuna erikseen!) varhaiseen tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn.”

Ja seuraavan kappaleen ensimmäiset lauseet voisi muotoilla esimerkiksi näin: ”Oppimisessa vaikeuksia voivat aiheuttaa kapea-alaiset oppimisvaikeudet, joilla tarkoitetaan esimerkiksi kielellisten, lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan taitojen kehitykseen liittyviä vaikeuksia, sekä neuropsykiatriset ominaisuudet, joita ovat muun muassa ADHD ja autismikirjo. Oppimisen vaikeuksien lisäksi tai sijasta ne voivat aiheuttaa vaikeuksia sosiaalisissa suhteissa, tunteiden säätelyssä, tarkkaavuudessa tai käyttäytymisessä.”

Pari kappaletta myöhemmin todetaan: ”Lapsella on oikeus lapsikohtaisiin tukitoimiin, jos hänellä on oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä ja ryhmäkohtaisista tukimuodoista huolimatta vaikeuksia oppia ja osallistua esiopetukseen.” Tässä olisi parempi korvata ilmaisu ”vaikeuksia oppia ja osallistua esiopetukseen” ilmaisulla ”vaikeuksia oppimisessa ja esiopetukseen osallistumisessa”.

Jälkimmäinen ilmaisu kuvastaa paremmin tavallista tilannetta, jossa lapsi kyllä oppii monia asioita omalla tavallaan, mutta joidenkin keskeisten sisältöjen osalta oppimisessa on vaikeuksia.

Muut huomiot

On hyvä, että opetussuunnitelman perusteissa todetaan useammassa kohdassa henkilöstön osaamisen merkitys. Tietoa ja osaamista tarvitaan ennen kaikkea oppimisen vaikeuksien tunnistamisessa sekä jokapäiväisessä arjessa ja vuorovaikutuksessa tapahtuvan tuen toteuttamisessa. On tärkeää, että jokaisessa esiopetuksen toimipaikassa on riittävästi osaamista oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukemisessa, jotta lapsen tuen saanti ei viivästy eikä hajaudu tarpeettomasti. Uudistuksen yhteydessä on tärkeää huolehtia opetus- ja kasvatushenkilöstön perus- ja täydennyskoulutuksen riittävydestä sekä siitä, että koko henkilöstöllä on hyvät perustiedot oppimisvaikeuksista, neuropsykiatrisista ominaisuuksista ja muista oppimista mahdollisesti hankaloittavista tekijöistä.